

Nowak, Tadeusz M.

Sprawozdanie z działalności Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN w roku 2007, opracowane zgodnie z Instrukcją w sprawie sporządzania załącznika nr 3 do decyzji Prezesa PAN w sprawie rocznej sprawozdawczości

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 53/2, 263-274

2008

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN W ROKU 2007,
*opracowane zgodnie z Instrukcją
w sprawie sporządzania załącznika nr 3
do decyzji Prezesa PAN w sprawie rocznej sprawozdawczości*

I. 1. SKŁAD KOMITETU W ROKU 2007,
ROZPOCZYNAJĄCYM KADENCJĘ 2007 – 2010

Członkowie Komitetu w kadencji 2007 – 2010:

- Prof. dr hab. Andrzej ABRAMOWICZ – Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Łódź
- Prof. dr hab. Stanisław Jerzy ALEXANDROWICZ – Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika, Toruń
- Prof. dr hab. Irena BAJEROWA – Uniwersytet Śląski, Katowice
- Prof. dr hab. Kalina Hanna BARTNICKA – Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa
- Prof. dr hab. Andrzej BIELSKI – Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika, Toruń
- Prof. dr hab. Maria Magdalena BLOMBERGOWA – Uniwersytet Łódzki, Łódź
- Prof. dr hab. med. Tadeusz BRZEZIŃSKI – Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie, em. Tarnowo
- Ks. prof. dr hab. Roman DAROWSKI – Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”, Kraków
- Prof. dr hab. Roman DUDA – Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
- Prof. dr hab. Julian DYBIEC – Uniwersytet Jagielloński, Kraków
- Doc. dr hab. Jadwiga GARBOWSKA – Muzeum Ziemi, Warszawa
- Dr hab. Wanda GRĘBECKA – prof. Akademia Humanistyczna, Pułtusk
- Ks. prof. dr hab. Ludwik GRZEBIEŃ – Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum”, Kraków
- Dr Krzysztof JAKUBOWSKI – doc. Muzeum Ziemi PAN, Warszawa
- Inż. Jerzy JASIUK – Muzeum Techniki, Warszawa
- Prof. dr hab. Antoni JODŁOWSKI – Muzeum Żup Krakowskich, Wieliczka
- Dr hab. Krystyna KABZIŃSKA – prof. Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Częstochowa, em.
- Prof. dr hab. Irena KADULSKA – Uniwersytet Gdański, Gdańsk
- Prof. dr hab. Wiesław KAMIŃSKI – Uniwersytet im. Marii Skłodowskiej-Curie, Lublin
- Dr Hanna KRAJEWSKA – Archiwum PAN, Warszawa
- Dr hab. Antoni KUCZYŃSKI – prof. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
- Doc. dr hab. Halina LICHOCKA – Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa
- czł. koresp. PAN, Prof. dr hab. Janusz LIMON – Akademia Medyczna, Gdańsk

Dr Jerzy LITWIN – Centralne Muzeum Morskie, Gdańsk

Prof. dr hab. Tomasz MAJEWSKI – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego,
Warszawa

Dr hab. Roman MEISSNER – prof. Akademia Medyczna w Poznaniu, Poznań

Prof. dr hab. Roman MIERZECKI – Uniwersytet Warszawski, Warszawa, em.

Prof. dr hab. Lech MOKRZECKI – Uniwersytet Gdański, Gdańsk

Prof. dr hab. Tadeusz Marian NOWAK – Wojskowy Instytut Historyczny, War-
szawa, em.

Prof. dr hab. Bolesław ORŁOWSKI – Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa

Dr Zofia PAWLIKOWSKA-BROŻEK – Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Kraków

Prof. dr hab. Jerzy PAWŁOWSKI – Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt
PAN, Kraków

Prof. dr hab. Konrad RUDNICKI – Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Prof. dr hab. Edward RUŻYŁŁO – Akademia Medyczna, Warszawa, em.

Prof. dr hab. Irena STASIEWICZ-JASIUKOWA – Instytut Historii Nauki PAN,
Warszawa, em.

Prof. dr hab. Bronisław ŚREDNIAWA – Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Doc. dr hab. Jarosław WŁODARCZYK – Instytut Historii Nauki PAN, Warsha-
wa

Prof. dr hab. Ryszard Waclaw WOŁOSZYŃSKI – Wyższa Szkoła Pedagogicz-
na w Mysłowicach

Prof. dr hab. Zbigniew WÓJCIK – Prywatna Wyższa Szkoła Ochrony Środowis-
ka, Radom

czł. rzecz. PAN, Prof. dr hab. Andrzej WYCZAŃSKI – Uniwersytet w Bia-
łymstoku

Doc. dr hab. Leszek ZASZTOWT – Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa

Prof. dr hab. Alicja ZEMANEK – Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagielloń-
skiego, Kraków

Członek honorowy: Prof. dr hab. Józef HURWIC – em. Paryż

Wśród 43 członków (w tym 42 członków zwyczajnych i 1 członek honoro-
wy) znajduje się 11 pracowników jednostek Polskiej Akademii Nauk, 27 pracowników szkół wyższych i 6 pracowników innych instytucji naukowych.

I. 2. PREZYDIUM KOMITETU

Przewodnicząca Komitetu:

Doc. dr hab. Halina Lichočka – Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa.

Wice-przewodniczący:

Prof. dr hab. Roman Duda – Uniwersytet Wrocławski, Wrocław.

Dr hab. Roman Meissner – prof. Akademii Medycznej w Poznaniu, Poznań.

Sekretarz:

Prof. dr hab. Tadeusz Marian Nowak – Wojskowy Instytut Historyczny, Warszawa, em.

Członkowie:

Prof. dr hab. Tomasz Majewski – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Warszawa.

Prof. dr hab. Konrad Rudnicki – Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Redaktor Naczelny wydawnictw Komitetu, honorowa przewodnicząca:

Prof. dr hab. Irena Stasiewicz-Jasiukowa – Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa, em.

II. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

II. 1. Zebrania plenarne

II. 1.1. Posiedzenie plenarne w dniu 29 stycznia 2007 r. poświęcone było przede wszystkim podsumowaniu naukowej i organizacyjnej działalności Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN w roku 2006.

- a. Sekretarz Komitetu, doc. dr hab. Halina Lichocka odczytała *Sprawozdanie z działalności Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN w 2006 r.* (tekst ten został przekazany do Wydziału I Nauk Społecznych PAN).
- b. Prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa przedstawiła *Informację o projekcie połączenia Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN z Komitetem Naukoznawstwa PAN*, relacjonując działania podjęte przez Prezydium Komitetu celem zapobieżenia realizacji tego projektu, szkodliwego dla dalszego rozwoju historii nauki i techniki.
- c. Prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa poinformowała o zmianach osobowych we władzach Polskiej Akademii Nauk i planowanej zmianie regulaminów wyboru do Komitetów Wydziału I na lata 2007 – 2010.
- d. Prof. Andrzej Bielski zaproponował ażeby Komitet zajął się w przyszłości postacią wybitnego polskiego metalurga, Jana Czochralskiego.

II. 1.2. Posiedzenie plenarne w dniu 26 marca 2007 r.

- a. Prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa i doc. dr hab. Halina Lichocka przedstawiły *Informację o wyborach do Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN na kadencję 2007–2010*. Następnie przedyskutowano i przyjęto przygotowany przez Prezydium Komitetu projekt regulaminu wyborów oraz wybrano trzyosobową Komisję Wyborczą, w skład której weszli: prof. Tadeusz Marian Nowak, doc. Halina Lichocka i prof. Roman Mierzecki.
- b. prof. I. Stasiewicz-Jasiukowa przedstawiła harmonogram prac Komitetu do końca bieżącej kadencji.
- c. Inż. Jerzy Jasiuk zwrócił uwagę zebranych na książkę Macieja Szymczyka dotyczącą przemysłu papierniczego.

II. 1.3. Posiedzenie plenarne w dniu 21 maja 2007 r.

- a. przewodniczący Komisji Wyborczej prof. T. Nowak przedstawił listę imienną 32 osób, które w tajnym, korespondencyjnym głosowaniu wyraziły zgodę na kandydowanie i otrzymały największą ilość głosów, weszły więc w skład Komitetu na kadencję 2007–2010.
- b. Prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa ustaliła termin i tryb najbliższego posiedzenia, na którym zostanie ustalony pełny skład i władze Komitetu na lata 2007–2010.
- c. W sprawach bieżących poruszone zostały zagadnienia wydawnicze, m. in. opublikowanie własnym nakładem prof. Ireny Stasiewicz-Jasiukowej *Pamiętników ks. Rojka*.

II. 1.4. Posiedzenie plenarne w dniu 18 czerwca 2007 r., zwołane przez Przewodniczącego Wydziału I Nauk Społecznych PAN, prof. dr hab. Stanisława Mossakowskiego.

- a. Przeprowadzone zostały wybory Prezydium Komitetu na kadencję 2007–2010. Wybór przewodniczącego: prof. dr hab. Irena Stasiewicz-Jasiukowa, która przez 17 lat sprawując tę funkcję położyła ogromne zasługi dla rozwoju Komitetu i doprowadziła do stworzenia i opublikowania 17 tomów *Rozpraw z Dziejów Nauki i Techniki*, nie mogąc ze względów formalnych kandydować po raz piąty do funkcji przewodniczącej, wysunęła na to stanowisko kandydaturę sprawującej dotąd funkcję Sekretarza Naukowego Komitetu doc. dr hab. Haliny Lichockiej, która została jednogłośnie wybrana przewodniczącą. Wice-przewodniczącymi zostali prof. dr hab. Roman Duda i dr hab. Roman Meissner, Sekretarzem Naukowym prof. dr hab. Tadeusz Marian Nowak, a pozostałymi członkami prezydium prof. dr hab. Tomasz Majew-

- ski, prof. dr hab. Konrad Rudnicki i prof. dr hab. Irena Stasiewicz-Jasiukowa, będąca równocześnie Redaktorem Naczelnym wydawnictw Komitetu. Następnie 32 członków Komitetu dokonało wyboru spośród wybitnych specjalistów w skali ogólnopolskiej ośmiu dodatkowych członków Komitetu na kadencję 2007–2010, po czym powołano na kadencję 2007–2010 sześć naukowych komisji problemowych oraz ich przewodniczących.
- b. Prof. dr hab. Irena Stasiewicz-Jasiukowa przedstawiła projekt opracowania i opublikowania – dla cudzoziemców w języku angielskim, a dla potrzeb krajowych po polsku – zbiorowego dzieła pt. *Wkład osiągnięć polskiej nauki i techniki do dziedzictwa światowego*. Projekt ten, zaopatrzony w tytuły i proponowanych autorów poszczególnych części, wywołał ożywioną dyskusję.
  - c. W kolejnym punkcie programu prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa przedstawiła aktualny stan zaawansowania prac z cyklu *Rozpraw z Dziejów Nauki i Techniki*, polegający na przygotowaniu do druku dwóch kolejnych prac, a mianowicie książki Anny Trojanowskiej na temat wiedzy o grzybach leczniczych w polskiej literaturze naukowej XIX wieku oraz książki prof. Romana Mierzeckiego pt. *Antoine Laurent Lavoisier – geniusz skojarzeń*.
  - d. Ostatnim tematem tego zebrania było przedstawienie przez przewodniczącą Komitetu doc. dr hab. Halinę Lichocką projektu *Regulaminu Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN* i następnie – po krótkiej dyskusji – jednomyślne uchwalenie tego Regulaminu przez członków Komitetu.

II. 2. Posiedzenia Prezydium Komitetu

Zgodnie z przyjętym w Komitecie zwyczajem, formalne posiedzenia Prezydium nie były zwoływane, natomiast we wszystkich sprawach bieżących członkowie konsultowali się drogą korespondencyjną, lub telefonicznie. Ten sprawdzony już w latach ubiegłych sposób funkcjonowania był kontynuowany także w 2007 r., zapewniając dużą mobilność działań i pozwalając szybko reagować, gdy wymaga tego sytuacja.

Najważniejsze sprawy, rozstrzygnięte w 2007 r. przez Prezydium Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN to:

- a. Opracowanie regulaminu dotyczącego trybu zgłaszania kandydatur i przeprowadzenia wyborów do KHNiT PAN na kadencję 2007 – 2010;
- b. Ustalenie listy elektorów;

- c. Sformułowanie i przekazanie Prezydium PAN (na ręce Prezesa PAN) stanowiska w sprawie połączenia Komitetu Historii Nauki i Techniki z Komitetem Naukoznawstwa;
- d. Przygotowanie regulaminu Komitetu HNiT PAN

II. 4. Struktura Komitetu

Jednostkami strukturalnymi Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN są naukowe komisje problemowe. W kadencji 2007 – 2010 zostały powołane następujące:

- Komisja Historii Nauk Medycznych – przew. prof. dr hab. Tadeusz Brzeziński
- Komisja Historii Nauk Przyrodniczych – przew. prof. dr hab. Tomasz Majewski
- Komisja Historii Nauk Społecznych – przew. prof. dr hab. Irena Kadulska
- Komisja Historii Nauk Ścisłych – przew. prof. dr hab. Wiesław Kamiński
- Komisja Historii Techniki – przew. inż. Jerzy Jasiuk
- Komisja Badań nad Historią Syberii – przew. prof. dr hab. Zbigniew Wójcik

III. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1.1. Konferencje i działalność upowszechnieniowa

III. 1.1.1. Konferencje naukowe organizowane lub współorganizowane przez Komitet

- a. Zebranie naukowe w dniu 29 stycznia 2007 r. poświęcone postaci Ignacego Mościckiego, wybitnego uczonego i męża stanu, w związku z książką Haliny Lichockiej pt. *Ignacy Mościcki (1867 – 1946) inżynier i wynalazca*, opublikowaną jako tom 17 wydawanej przez Komitet serii Rozpraw z Dziejów Nauki i Techniki. W zebraniu wzięli udział – obok członków Komitetu zaproszeni goście, członkowie stowarzyszeń inżynierskich i przedstawicielka Redakcji Polskiej Radia Polonia. Wysoką ocenę pracy z naukowego punktu widzenia przedstawili: prof. Krystyna Kabzińska i inż. Jerzy Jasiuk, natomiast autorka omówiła historię jej powstania, po czym wywiązała się bogata w treść dyskusja, w której wzięli udział, obok członków Komitetu (inż. Jerzy Jasiuk, prof. Krystyna Kabzińska, prof. Roman Mierzecki, prof. Roman Duda, doc. Krzysztof Jakubowski, doc. Wanda Grębecka), również zaproszeni goście (dr Bogdan Kurant, inż. Jolanta Arendarska, inż. Janusz Szpotański, dr Jan Majewski). W drugiej części zebrania prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa omówiła dotychczasowe dokonania Komitetu w zakresie popierania i

- publikowania badań w dziedzinie języka i kultury Kaszubów, czego przykładem może być opublikowana przez Komitet w 1993 r. książka *Całe życie pod urokiem mowy kaszubskiej*, a obecnie ukazanie się najnowszej, wydanej przez Komitet książki: *Kaszubszczyzna w przeszłości i dziś* (Warszawa 2006). W ożywionej dyskusji, która wywiązała się po wystąpieniu prof. Ireny Stasiewicz-Jasiukowej, udział wzięli m. in. prof. I. Bajerowa i inż. J. Szpotański. W zebraniu wzięło udział ponad 60 osób. Wydatki poniesione przez Komitet wynosiły ok. 4000 zł (na tę sumę złożyły się głównie koszty podróży członków Komitetu przybyłych spoza Warszawy; salę Muzeum Techniki udostępniło nieodpłatnie).
- b. Zebranie naukowe w dniu 25 marca 2007 r. związane było z jubileuszem 90–lecia urodzin i 60–lecia pracy naukowej prof. Tadeusza Mariana Nowaka. W zebraniu wzięli udział – obok członków Komitetu – współpracownicy naukowcy i uczniowie (doktoranci) Jubilata. O życiu i działalności naukowej prof. T. M. Nowaka poinformował zebranych inż. Jerzy Jasiuk, prace naukowo-organizacyjne Jubilata w Komitecie Historii Nauki i Techniki, a zwłaszcza w redakcji *Rozpraw z Dziejów Nauki i Techniki* przedstawiła prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa, a prof. Stanisław Alexandrowicz scharakteryzował dokonania Jubilata w dziedzinie historii kartografii. W dyskusji na temat działalności prof. Nowaka wzięli udział: ks. prof. R. Darowski, prof. R. Duda, prof. J. Dybiec, prof. K. Kabzińska, prof. W. Kamiński, prof. I. Stasiewicz-Jasiukowa, prof. R. Wołoszyński, inż. J. Jasiuk i mgr D. Pietrzekiewicz. Zebranie zakończył zorganizowany przez inż. J. Jasiuka koncert muzyki dawnej, odegranej na zabytkowym instrumencie – polifonie. W zebraniu wzięło udział ok. 60 osób. Koszty własne Komitetu jak wyżej.
- c. Zebranie naukowe w dniu 21 maja 2007 r. poświęcone było dwóm zagadnieniom. Pierwsze z nich, stanowiące temat główny posiedzenia, przedstawił dr Paweł Tomaszewski w referacie zatytułowanym *Tajemnice Jana Czochrańskiego*. Chodziło w nim o przemilczane do niedawna znaczenie prac tego wybitnego wynalazcy dla rozwoju nowoczesnej elektroniki, między innymi dla metody otrzymywania monokryształów. Referat dr Tomaszewskiego uzupełniony wypowiedzią przewodniczącego Sekcji Historii Farmacji w Polskim Towarzystwie Farmaceutycznym dr Jana Majewskiego, wywołał ożywioną dyskusję, w której wzięli udział prof. J. Żmija, inż. J. Jasiuk, prof. A. Bielski, prof. K. Kabzińska, prof. Z. Wójcik, prof. R. Meissner, prof. I. Stasiewicz-Jasiukowa, prof. K. Rudnicki, dr J. Majewski, dr H. Krajewska, dr P. Tomaszewski i mgr D. Pietszkiewicz. Podkreślając fakt, że w światowej literaturze naukowej nazwisko Czochrańskiego jest cytowane częściej niż nazwiska innych polskich uczonych, dyskutanci przytaczali m. in. przykłady nie-

słusznego posądzenia o współpracę z Niemcami nie tylko Jana Czochrańskiego, lecz także innych wybitnych uczonych polskich: prof. Rudolfa Weigla i prof. Wacława Iwanowskiego. Druga część tego zebrania poświęcona była zreferowaniu przez dr Macieja Szymczyka głównych tez wydanej w 2007 r. książki *Polski przemysł papierniczy w latach 1945–1989* napisanej przez dyrektora Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju. W dyskusji nad tym referatem udział wzięli: prof. I. Stasiewicz-Jasiukowa, prof. I. Bajerowa, doc. W. Grębecka, dr M. Szymczyk i inż. J. Jasiuk. W zebraniu uczestniczyło ponad 50 osób. Koszty własne jak wyżej.

- d. Zebranie naukowe w dniu 12 listopada 2007 r. poświęcone było działalności naukowej słynnego przyrodnika szwedzkiego, twórcy binominalnej nomenklatury organizmów, Karola Linneusza, którego 300-setna rocznica urodzin w 2007 r. skłaniała do przypomnienia jego koncepcji w tym zakresie. Dokonali tego członkowie Komitetu, profesorowie Uniwersytetu Jagiellońskiego, Alicja Zemanek jeśli chodzi o działalność i zasługi Linneusza w zakresie botaniki i Jerzy Pawłowski jeśli chodzi o jego dokonania w dziedzinie zoologii. Ich referaty wywołały ożywioną dyskusję, w której wzięli udział: ks. prof. Roman Darowski, prof. Roman Duda, prof. Irena Kadulka, prof. Julian Dybiec, prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa, prof. Roman Mierzecki i prof. Zbigniew Wójcik. W zebraniu uczestniczyło ponad 40 osób. Koszty jak poprzednio.
- e. XXVII Naukowa Sesja Wyjazdowa Komitetu Historii Nauki i Techniki odbyła się w dniach: 27–29 września 2007 r., w ciągu których uczestnicy wzięli udział w pracach związanych z zagadnieniami historii etnografii, medycyny i techniki. Wygłoszone zostały na te tematy liczne szczegółowe komunikaty oraz dwa referaty dotyczące zagadnień rozwoju etyki lekarskiej. Wygłosili je: prof. dr hab. med. Roman Meissner i prof. dr hab. med. Jan Stasiewicz. Ponadto uczestnicy Sesji zwiedzili mało znane, ale mające duże znaczenie dla historii nauki i kultury zbiory znajdujące się w Ciechanowcu (skansen obejmujący m. in. Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka, Muzeum Weterynarii, a także Muzeum Pisanki), w Supraślu (odbudowaną cerkiew z XVI w. i wystawę ikon) i w Białymstoku (Muzeum Motoryzacji) oraz cmentarze wojenne z 1920 r. w Radzyminie i Ossowie. W sesji uczestniczyło ok. 40 osób. Koszty autokaru pokrył Wydział I Nauk Społecznych PAN. Pozostałe wydatki (zakwaterowanie, wyżywienie, sala obrad) pokryli uczestnicy sesji.

III.1.1.2. Konferencje naukowe organizowane i współorganizowane przez Komisje Naukowe Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN

- a. Konferencja *Początki wiedzy o Chinach w Polsce* (Gdańsk, 18 grudnia 2007, zorganizowana wspólnie przez **Komisję Nauk Społecznych KHNiT** oraz Wydział Filologiczno-Historyczny Uniwersytetu Gdańskiego). W Konferencji wzięła udział siedmioosobowa delegacja Pekinśkiego Uniwersytetu Języków Obcych. Konferencja łączyła się z nadaniem doktoratu honorowego pani prof. dr hab. Yi Lijun. Konferencji towarzyszyła wystawa prac prof. Yi Lijun oraz publikacji o tematyce chińskiej pracowników Uniwersytetu Gdańskiego.
- b. Konferencje zorganizowane przez **Komisję Badań nad Historią Syberii** odbywały się w Warszawie, w Pałacu Staszica:
  - 22 stycznia 2007 r. Poświęcona 135 rocznicy urodzin Władysława Kotwicza (1877 – 1944). Wygłoszono 4 referaty.
  - 6 kwietnia 2007 r. Poświęcona historii polskich badań ludów syberyjskich. Wygłoszono 4 referaty.
  - 4 czerwca 2007 r. Poświęcona obrazowi ludów Syberii w piśmiennictwie polskich zesłańców. Wygłoszono 3 referaty.
  - 15 października 2007. Na temat: *Wkład Polaków do rozwoju cywilizacyjnego Syberii*. 12 grudnia 2007. Poświęcona dziejom życia i działalności wybranych badaczy Syberii. Wygłoszono 5 referatów.
- c. Członkowie **Komisji Historii Nauk Przyrodniczych** (prof. dr hab. Alicja Zemanek, prof. dr hab. Tomasz Majewski i prof. dr hab. Jerzy Pawłowski) uczestniczyli jako współorganizatorzy w czterech różnych sesjach naukowych, wygłaszając na nich referaty.
- d. **Komisja Historii Techniki** współorganizowała cztery konferencje z referatami naukowymi. Brała również udział w organizowaniu i opracowaniu programu XVII Naukowej Sesji Wyjazdowej KHNiT PAN (inż. Jerzy Jasiuk – dyrektor Muzeum Techniki NOT w Warszawie). W ramach działania tej Komisji została zorganizowana konferencja naukowa na temat ochrony zabytków w środowisku zasolonym (prof. dr hab. Antoni Jodłowski – dyrektor Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce) oraz konferencja poświęcona ochronie zabytków techniki morskiej (dr Jerzy Litwin – dyrektor Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku).

III. 1.2. Inicjatywy Komitetu w działalności upowszechniającej i promującej naukę

- a. Najnowszą i ważną inicjatywą Komitetu w zakresie działalności upowszechniającej i promującej naukę jest rozpoczęta w 2007 r. praca zespo-

łowa nad kolejnym tomem serii „Rozprawy z Dziejów Nauki i Techniki” na temat: Wkład osiągnięć polskiej nauki i techniki do światowego dziedzictwa (XIII – XX wiek). Książka przeznaczona będzie głównie dla czytelników zagranicznych, toteż ukaże się w języku angielskim. Planowane jest również wydanie wersji polskojęzycznej, która będzie mogła służyć wykładowcom i studentom jako podręcznik historii nauki i techniki.

b. Funkcję promującą tradycje polskiej nauki i kultury pełnią dwujęzyczne (polsko-białoruskie) tomiki, wydawane przez Komitet we współpracy z Towarzystwem Kultury Polskiej na Ziemi Lidzkiej. W przygotowaniu jest kolejny tomik, pióra prof. Ireny Stasiewicz-Jasiukowej, poświęcony pamiętnikowi księdza Stanisława Rojka. Niezależnie od wersji polsko-białoruskiej ukazał się w 2007 r. (nakładem autorki i z zachowaniem szaty graficznej właściwej dla tej serii) tomik: *Ksiądz Stanisław Rojek SCH. P. Biografia niezwykajna niezłomnego kapelana kresowego w latach 1939–1996*.

III. 2. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA, OPINIE I KONSULTACJE

Przewodniczący Komisji Historii Techniki – inż. Jerzy Jasiuk dla potrzeb ogólnych Służby Ochrony Zabytków opracował 13 opinii o charakterze ekspertyz, dotyczących wartości zabytkowej różnych dawnych obiektów techniki.

III. 3. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA:

Monografie: Anna Trojanowska: *Wiedza o grzybach leczniczych w polskiej literaturze naukowej XIX wieku*. Seria wydawnicza „Rozprawy z Dziejów Nauki i Techniki”

III. 4. AKTYWNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA KOMITETU

III. 4. 1. Wybrane przykłady współpracy Komitetu z organizacjami międzynarodowymi w zakresie problemu lub uprawianej dyscypliny naukowej

a. Komitet Historii Nauki i Techniki PAN pełni funkcję Komitetu Narodowego ds. Współpracy z Międzynarodową Unią Historii i Filozofii Nauki /Oddział Historii Nauki i Techniki (International Union of the History and Philosophy of Science /Division of History of Science and Technology (IUHPS/DHST).

- b. Komitet Historii Nauki i Techniki PAN jest członkiem Komitetu Narodowego ds. Współpracy z Międzynarodową Radą Nauki (ICSU – International Council for Scientific Unions).
- c. Komitet stale współpracuje z Towarzystwem Kultury Polskiej Ziemi Lidzkiej, działającym na Białorusi. Pokłosiem tej współpracy jest publikacja w latach ubiegłych (1995 – 2006) sześciu tomików prac związanych tematycznie z działalnością uczonych polskich na terenie Białorusi. W roku 2007 przygotowywany był kolejny tom tej serii.
- d. Udział członków Komitetu w międzynarodowych organizacjach naukowych:
  - Międzynarodowy Komitet Muzeów Nauki i Techniki (inż. J. Jasiuk)
  - Międzynarodowa Rada Muzeów (inż. J. Jasiuk)
  - The Working Party on the History of Chemistry of the European Association for Chemical and Molecular Sciences (doc. H. Lichocka, prof. R. Mierzecki)
  - Academie Internationale d’Histoire de la Pharmacie (doc. H. Lichocka)

III. 5. AKTYWNOŚĆ KRAJOWA KOMITETU

- a. Komitet Historii Nauki i Techniki PAN utrzymuje stałe kontakty z regionalnymi ośrodkami muzealnymi i skansenami w całej Polsce, co przynosi wymierne efekty znacznie ułatwiając przygotowywanie wspólnych programów sesji i konferencji naukowych. Coroczne sesje wyjazdowe Komitetu mają wielkie znaczenie poznawcze, a równocześnie są ważne dla naukowych środowisk lokalnych. Sesje wyjazdowe Komitetu stanowią ponadto interdyscyplinarne forum dla merytorycznych dyskusji na temat kierunków badawczych, realizowanych w regionalnych ośrodkach naukowych. W roku 2007 na szczególne podkreślenie zasługuje współpraca Komitetu z Muzeum Rolnictwa im. Ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu i znajdującym się tam Muzeum Pisanki, gdzie między innymi odbywały się obrady XVII Naukowej Sesji Wyjazdowej.
- b. Szczególnie aktywną współpracę z muzeami rozwija Komisja Historii Techniki, w skład której wchodzi wielu wybitnych muzealników. Jednym z tego przykładów było zorganizowanie wraz z Muzeum Historycznym Miasta Gdańska okolicznościowej sesji naukowej, poświęconej dawnym okrętom (dr J. Litwin).
- c. Z Muzeum Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie współpracowała Komisja Historii Nauk Przyrodniczych uczestnicząc w posiedzeniach naukowych (prof. prof. A. Zemanek i B. Zemanek przedstawili referat: Zielnik Wyspiańskiego oczami botaników)

- d. Współpraca z towarzystwami naukowymi. W prace Komitetu włączyła się Sekcja Historyczna Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, co miało związek z podjęciem przez Komitet problematyki dotyczącej naukowej działalności Jana Czochrańskiego. Stale z Sekcją Historyczną Polskiego Towarzystwa Botanicznego współpracuje Komisja Historii Nauk Przyrodniczych.
- e. Wielu członków Komitetu aktywnie uczestniczy w pracach Komisji Historii Nauki PAU.
- f. Niemal wszyscy członkowie Komitetu są równocześnie członkami rad naukowych instytucji związanych z historią nauki i techniki (wyższe uczelnie, muzea, archiwa itp.).
- g. Komisje Komitetu uczestniczą w działaniach różnych organizacji środowiskowych i samorządów terytorialnych, np. Komisja Historii Techniki (prof. A. Jodłowski) wraz z władzami samorządowymi Krakowa zorganizowała konferencję naukową: „Sól dla Krakowa – relacje między miastem Kraków a Wieliczką”, co miało związek z obchodami 750-tej rocznicy miasta.

III. 6. PROWADZENIE STRONY INTERNETOWEJ KOMITETU (ZAKRES INFORMACJI, CZĘSTOTLIWOŚĆ AKTUALIZACJI, JĘZYK, DOMENA)

Komitet Historii Nauki i Techniki PAN posiada stronę internetową pod adresem: <http://khnit.pan.pl>. W menu strony znajdują się następujące hasła: Prezydium; Członkowie; Komisje; Zakres działania; Regulamin; Wydawnictwa; Kontakt. Informacje podane są oddzielnie w języku polskim i angielskim. Strona jest aktualizowana w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz w roku.

Opracował *Tadeusz M. Nowak*
Komitet Historii Nauki i Techniki PAN
Warszawa

POLACY ZA URALEM. VI MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA POŚWIĘCONA POLAKOM W NAUCE I KULTURZE TOMSKA I SYBERII ZACHODNIEJ

Problematyka przenikania się polskich i rosyjskich badań nad dziejami Polaków na Syberii oraz naukowo-cywilizacyjnego dziedzictwa w tym zakresie jest sprawą niezwykle interesującą i zarazem istotną. Dokładne i obiektywne jej poznanie możliwe jest tylko dzięki wzajemnej współpracy kręgów naukowych